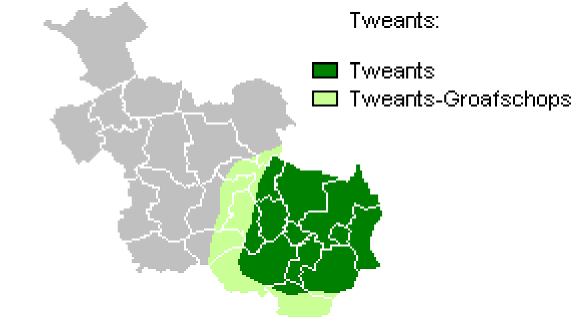
Wikipedia

Twents

Van Wikipedia

Dit artikel is gesjreve (of begós) in 't Mestreechs. Laes hie wie v'r mit de versjillende saorte Limburgs ómgaon.

't **Twents** (autoniem **Tweants**) is 'n gróp Nedersaksische dialekte gesproke in de Nederlandse regio Twente (oostelek Euverijssel). Same mèt 't Achterhooks is 't de veurzètting op Nederlandse groond vaan 't Wesfaals dialek. Door zien excentrische ligking en katholieke verleie is 't väöl minder verhollands es 't Sallands. 't Dialek weurt vrij väöl opgesjreve.

Ligking vaan 't Twents (volges Jo Daan)

Inhawd

Status

't Twents is sinds 1995 (1996 volges ander brónne) in Nederland erkind, neet op ziechzelf, meh es dialek vaan 't Nedersaksisch, oonder hoofstök II vaan 't Europees Haandves veur Minderheidstaole. Daoveur zaog me 't meistal es e "Nederlands" dialek. Sommege instanties zien 't Twents es 'n taol op ziechzelf; dees visie associeert me veural mèt Ethnologue (taolcode `twd`).

Karakteristieke

Klaanklier

De klaanklier vaan 't Twents versjèlt hendeg vaan die vaan de westeleke dialekte en deit aof en touw aon 't Limburgs dinke. Dat kump doortot dees twie streektaole veur e deil dezelfde klaanke bewaord höbbe.

Es **korte vocaole** kint me *a*, *ä*, *e*, *i*, *ie* *o*, *ö*, *oe* en *u*. De *ä* kump euverein mèt de Limburgse *è*, de *ö* klink perceis wie in 't Limburgs. *Ie* en *oe* kinne ouch laank zien.

Lang vocaole zien *aa*, *ea*, *ee*, *eu*, *ie*, *oa*, *öa*, *oe*, *oo* en *uu*. *Ie* en *oe* kinne ouch kort zien. *Ea* klink wie de Limburgse *ae*, *oa* klink oongeveer wie *ao* meh get geslotener, *öa* kump mèt *öö* euverein.

Zuver **diftonge** zien *au* en *ei*. *Ui* kump veur in Nederlandse lienwäörd.

Morfologie

't Twents heet drei geslachte, die zeker zoe dudelek weure oondersjeie es in 't Limburgs. Eder geslach heet zien eige miervoudsklasse(s), eige lidwäörd en eige adjectiefvörm. Zjus wie 't Limburgs kint 't umlaut in verkleinwäörd. Wèrkwäörd höbbe in 't praesens 't typisch Nedersaksisch einheidsmiervoud op *-t*: *weej loopt, ie(leu)j loopt, zie loopt*. Sterke wèrkwäörd kinne klinkerverkorting in de daarde persoen inkelvoud (en de twiede, es 't dialek 't wäördsje *doe* kint): *ik m**aa**k, doe m**a**ks, hee m**a**k.*

Intern versjèlle

De Twentse dialekte zien oonderein wied vaan uniform. 't Mies aofwiekend is 't dialek vaan Vriezenveen. Wijer versjèlle zien 't equivalent veur *neet*: in 't weste vaan Twente zeet me dao *neet* veur, in 't midde en ooste *nich*. De oostelekste dörper (Denekamp, Oldenzaal en umstreke) kinne 't wäördsje *doe*, wat in de res vaan Twente verdwene is (*iej* veur "doe" en *ieleuj* veur "geer").

Publicaties

Dao is 't ein en aander in de Twentse taol gepubliceerd, veural vertaolinge vaan stripverhaole en aander populair werke.

- *Jipke en Jannöaken* (Jip en Janneke)
- *De beleavenissen van Tuufke - 't Smokweark van Bianca Castafiore* (Tintin/Kuifje - Les bijous de la Castafiore)
- *Asterix den Galliër* (Asterix de Galliër)

Cabaretier Herman Finkers publiceert ouch Twentstaoleg en brach zien mies recente shows in twie taolversies oet. Finkers is ouch betrokke bij de hiel populaire regiosoap *Van jonge leu en oale groond* ("Euver jóng lui en awwe groond"), die in 2005 begós bij TV Oost en intösse bij väöl ander umrope (inclusief de nationaol televisie) te zien is (gewees).

Extern links

- **Twentse artikele op de Nedersaksische Wikipedia**
- *Kreenk veur de Twentse sproak (http://www.twentsesproak.nl/)*
- Online Twentsen dictionair (http://members.home.nl/dialexicon/)
- Ethnologue euver 't Twents (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=twd)
- *De Verlore Zoon* in 't Oldenzaals (http://www.meertens.nl/books/winkler/oldenzaal.html)